

להלן ע"ב). ויש שכתבו שמדרשת הכתובים בתורה למדו חז"ל שבגדי הבוקר יהיו טובים משל בין הערביים (ראה תוס' ד"ה בד).

פְּלוּסִין - מפשתן הגדל במדינת 'פלוסין' [היא 'רעמסס' שבמצרים (מאירי, ע"פ תרגום ירושלמי)], שהוא פשתן חשוב ומעולה, והבגדים של בין הערביים נעשו מפשתן הגדל בארץ 'הינדון' [היא ארץ כוש] [רש"י לעיל ל, ב, בביאור המשנה שם]. ושינוי זה שבין בגדי השחר לבגדי בין הערביים, נהג בכל ארבעת הבגדים, וכן סכומי הכסף שהוזכרו במשנה מתייחסים לכל ארבעת הבגדים יחד (ראה משנה למלך כלי המקדש ח, ג, בדעת רש"י).

ויש שפירשו, ש'פלוסין' ו'הינדון', הם שמות של סוגי בגדים ששונים זה מזה בצורתם (פיהמ"ש לרמב"ם), והחילוק ביניהם היה רק בכתונת, שהוא הבגד העליון והעיקרי ויש משמעות לשינוי צורתו, וכן סכומי הכסף שהוזכרו במשנה מתייחסים לכתונת בלבד (שיח יצחק, בדעת הרמב"ם כלי המקדש שם), ואילו את שלשת הבגדים הנוספים שלובש בשחר, חוזר ולובש בין הערביים (ראה רמב"ם שם, ומשך חכמה ויקרא טז, ל).

בְּצִיר מְהִינֵי לֹא נַעֲבִיד, שכך היתה בידם 'הלכה למשה מסיני' (גבורת ארי). אכן, שווי הבגדים הנקוב במשנה, וכן הדין שבגדי השחר יהיו יקרים יותר משל בין הערביים, אינו מעכב, אלא שראוי לעשות כן למצוה (מאירי). ויש שהוסיפו, שכל עיקר הדין להחליף בגדים אינו מעכב, ואם עבד בבין הערביים בבגדים של השחר, יצא ידי חובה בדיעבד (גבורת ארי לקמן טז, א).

אֵי בְּצִיר מְהִינֵי וְטָפִי אֶהְיֶה לִּיהָ לֶן בָּהּ, שמוותר להפחית משווי בגדי השחר הנקוב במשנה ולהרבות בשווי בגדי בין הערביים [ובלבד שבגדי השחר יהיו יותר יקרים משל בין הערביים] (רש"י), וכן להיפך, מותר להפחית משווי הבגדים של בין הערביים ולהרבות בשווי הבגדים של הבוקר (פסקי ר"ד). ויש שכתבו לדון, שיתכן שצריך שיהיו בגדי הבוקר יקרים לפחות בשליש יותר מבגדי בין הערביים [כפי היחס ביניהם המובא במשנה], ולכן אסור להפחית משווי הבגדים של הבוקר ולהרבות בשווי הבגדים של בין הערביים, וכוונת הגמ' שמותר רק להפחית משווי הבגדים של בין הערביים ולהרבות בשווי הבגדים של הבוקר (ראה ריטב"א ושפת אמת והערות הגר"ש אלישיב).

גְּמָרָא. פְּרוּהָ אֲמַגּוּשָׁא - מכשף ששמו פרוה, בנה לשכה זו (רש"י), על ידי כישוף (רע"ב מדות ה, ג). ויש מפרשים, שבנאה שלא על ידי כישוף [שתמוה לומר, שיקיימו במקדש בנין שנעשה על ידי כישוף] (תוס' יו"ט שם), והוא היה יהודי, שהרי אסור לגויים להשתתף בבניית בית המקדש, כמו שנאמר (עזרא ד, ג) 'לא לכם ולנו לבנות בית לאלוקינו' (רא"ש שם לז, ב), ולאחר שחזר בתשובה קראו את הלשכה על שמו (מאירי). ויש אומרים שהיה גוי, ולא בנה את הלשכה מכספו אלא היה רק האומן לבנות את הלשכה מכספי ציבור [ואין אסור אלא לבנות את בית המקדש בכסף של גויים (ראה משנה שקלים א, ה)] (יד דוד).

ויש שכתבו, שאותו מכשף לא בנה את הלשכה, אלא שחפר מחילה מירושלים להר הבית תחת הקרקע עד לאותו מקום כדי לראות את הכהן הגדול בעבודתו ביום הכיפורים (רבנו חננאל; תוס' ד"ה פרוה, בשם הערוך; רא"ש מדות שם), וזלזל בכך במה שנאמר (ויקרא טז, ז) 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד' (הערות הגר"ש אלישיב), וכשגילו את מעשיו הרגוהו שם (רא"ש מדות שם), וקראו את הלשכה על שמו, 'למען ישמעו ויראו' (שיח יצחק). ובמקום של המחילה בנו את הלשכה, וכמו שמצינו [תוס' לעיל לא, א ד"ה וכולן], שגג לשכה זו היה שווה לקרקע העזרה (יד דוד). ולדעה זו מסתבר שהיה גוי, כדרך המכשפים, ומכל מקום היה מותר לקיים את החפירה שחפר, למרות שאסור לגויים להשתתף בבנין בית המקדש, ואפילו לא לתרום דבר המסויים לבית המקדש [כמבואר בערכך (ו, א)], כיון שהמחילה אינה דבר ממשי שנוסף בבנין בית המקדש (ראה שיח יצחק).

כְּדֵי שִׁבְרֵי שְׁעֵבוֹדַת הַיּוֹם בְּבָגְדֵי בּוּץ, וכן בטבילה הראשונה עשו היצרן זה, כמבואר בגמ' לעיל לא, ב). וגם בשאר הטבילות שבאותו היום עשו היצרן זה (משנה למלך עבודת יום הכיפורים ד, א, בדעת הרמב"ם שם). ויש סוברים, שלאחר הטבילה השניה כבר לא היה צורך בהיכר זה (משנה למלך שם, בדעת תוס' לעיל לא, ב ד"ה כדאמר).

בְּשַׁחַר הָיָה לּוֹבֵשׁ וְכוּ'. הקדמה. מקור הדין שצריך בין הערביים ללבוש בגדים אחרים שלא לבשם בבוקר, הוא מ'הלכה למשה מסיני', ויחזקאל הסמיך דין זה על הכתובים שבספרו (ראה רש"י

המשך מעמוד קודם

אֵלֶּה מִשְׁלֵי צִיבּוּר, כדין כל בגדי כהונה שצריכים לבוא משל ציבור [כמבואר ברמב"ם (שקלים ד, ב) שבאים ממחצית השקל של תרומת הלשכה] (תוס' יו"ט), ולמדו זאת בתורת כהנים (אחרי מות א, א) ממה שנאמר 'בגדי קדש הם' - בנין אב לכל בגדי כהן שיהיו משל קודש (תוס' ישנים נדפס להלן לז, א).

וְאֵם רָצָה לְהוֹסִיף מוֹסִיף מִשְׁלוֹ, וצריך שימסור לציבור את התוספת (ראה גמ' להלן לה, ב), היינו שצריך להקדיש את מה שמוסיף משלו קודם עשיית הבגד (רמב"ם כלי המקדש ח, ג). והוא הדין שיכול ליתן את כל שלשים המנים משלו, ודין המשנה הוא שאינו יכול ליקח מהציבור יותר משלשים מנים, כדי שלא לדחוק את הציבור (גבורת ארי).

שהיה רשאי להשתמש בבגדים של שאר ימות השנה (שיח יצחק לעיל ב, א; מנחת חינוך מצוה צט אות ז).

בֵּין הָעֶרְבִים - בגדי לבן שלובש כשנכנס בפעם השנייה לקודש הקדשים, להוצאת כף ומחתה (רש"י). ומותר לו להיכנס עימם אף שעדיין לא עבד בהם מעולם, ואינם נחשבים כבגדי חול שהנכנס עימם הרי הוא 'מחוסר בגדים' שחייב מיתה, כי על אף שבגדי כהונה 'עבודתן מחנכתן' ומתקדשים בקדושת 'כלי שרת' רק על ידי שעובדים בהם [כמבואר בתוס' (קידושין נד, א ד"ה בכתנות, אך ראה ריטב"א שם, שבגדי כהונה אין בהם אלא קדושת דמים)], מכל מקום הם מתקדשים מיד בלבישתם לצורך העבודה, לפי שאין צורך בעבודה ממש בשביל לחנכם, אלא די בשימוש בהם לצורך עבודה (מקדש דוד קדשים ב, א).